چالش

دست و پا زدن امارات برای فرار از یمن

امارات پس از شکست در یمن با اعزام هیئتی به تهران از ایران خواسته است زمینه خروج آبرومندانه امارات را از یمن فراهم کند که نتیجه‌ای جز ناکامی نداشته است.

روزنامه الاخبار لبنان روز پنج‌شنبه نوشت که به نظر می‌رسد حاکمان ابوظبی پس از آنکه «آتش به داخل خانه‌های‌شان رسیده» تصمیمی راهبردی گرفته‌اند و برای دور کردن این آتش، دست به دامن تهران و مسکو شده‌اند. به نوشته الاخبار یک هیئت بلندپایه اماراتی چند هفته پیش به تهران سفر کرده و به مسئولان ایرانی پیشنهادی ارائه کرده است تا امارات نیز در مقابل این پیشنهاد، از مخمصه یمن خارج شود. الاخبار افزود: چند هفته پیش و در پی وقوع چند انفجار در بندر الفجیره و آسیب دیدن چند کشتی تجاری و نفتکش، یک هیئت بلندپایه اماراتی به ایران آمد. مقامات تهران به اماراتی‌ها گفتند: ما با شما دیگر حرفی نداریم چون شما خطوط قرمز را زیر پا گذاشته‌اید. الاخبار فاش کرد اماراتی‌ها از روسیه خواسته‌اند میانجیگری و ایران را متقاعد کند، اما پاسخ ایران همان پاسخ قبلی بوده است. الاخبار نوشت ابوظبی به حمله امریکا به ایران امیدوار بود، اما متقاعد شده است دولت دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور امریکا چنین کاری نخواهد کرد، در نتیجه امارات، یافتن یک راهبرد برای خروج از مخمصه یمن را با عنوان راهبرد صلح آغاز کرده است. شبکه تلویزیونی الجزیره نیز با اعلام این خبر افزود، رسانه‌ها اعلام کردند هیئت اماراتی پیشنهادهایی شامل آمادگی این کشور برای گشودن مرحله‌ای جدید در روابط با ایران و همکاری مشترک برای تأمین امنیت گذرگاه‌های دریایی برای تضمین ادامه صادرات نفت از طریق آب‌های خلیج (فارس) ارائه کرده‌اند و همچنین علائمی دال بر (آمادگی این کشور) برای عقب‌نشینی از یمن نشان داد.

هیئت اماراتی همچنین به طرف ایرانی اعلام کرد دولت ابوظبی هیچ رابطه‌ای با اتهامات مطرح شده علیه ایران در خصوص دست داشتن در انفجار نفتکش‌ها در بندر الفجیره ندارد و تأکید کرد تحقیقات هنوز به نتایجی که دال بر متهم شدن ایران به دست داشتن در این حادثه باشد، نرسیده است. هیئت اماراتی ضمن تأیید وجود اختلافات بین دو کشور تأکید کرده که ابوظبی خواستار تنش بین دو کشور نیست.

روز دوشنبه گذشته خبرگزاری فرانسه به نقل از یک مسئول اماراتی که نخواست نامش فاش شود، مدعی شد که «ابوظبی قصد دارد راهبرد خود در یمن را از جنگ به صلح تغییر دهد» و از این رو نیروهای اماراتی بنا بر دلایل راهبردی از الحدیده و دیگر مناطق یمن خارج می‌شوند.

با این حال مواضع اعلانی اماراتی‌ها به گونه‌ای است که می‌خواهند این عقب‌نشینی امری برنامه‌ریزی شده از مدت‌ها قبل و در نتیجه موفقیت‌های‌شان نشان دهند. یک مسئول ارشد اماراتی درباره گام روزهای اخیر کشورش گفت: هیچ نگرانی درباره وقوع خلأ در یمن وجود ندارد، زیرا ما ۹۰ هزار سرباز یمنی را آموزش داده‌ایم و این یکی از موفقیت‌های بزرگ ما در یمن است. امارات می‌گوید، همچنان به تعهدات خود در قبال ائتلاف و دولت مستعفی یمن پایبند است.

این مسئول که نخواست نامش فاش شود، گفت: تصمیم کاهش نیروها یک تصمیم یکباره نبوده بلکه با هماهنگی با ریاض بررسی شده است.

روایت نیویورک تایمز از دلسردی سعودی

روزنامه نیویورک تایمز در گزارشی، اقدام امارات را ضربه به تلاش‌های عربستان سعودی در یمن دانسته و نوشته است که سعودی‌ها از این اقدام ابوظبی به شدت دلسرد و ناامید شده‌اند. در این گزارش آمده است که امارات در طول چهار سال گذشته نقش حیاتی در جنگ یمن داشته و هزینه نظامی و مالی بسیاری متحمل شده است. همچنین تاکنون هزاران نیرو به یمن اعزام و عملیات‌های بسیاری را فرماندهی کرده است و آنها اکنون به این نتیجه رسیده‌اند که دیگر توانایی حضور بیش از این در این جنگ را ندارند. نیویورک تایمز افزود: «امارات نیروهایش را به سرعت از یمن خارج می‌کند و بدین گونه به صورت دیرهنگام اعتراف کرد در جنگی که تاکنون هزاران نفر کشته شده و یک فاجعه بزرگ رخ داده، امکان پیروزی ندارد.»

در هفته‌های گذشته اماراتی‌ها مدعی بودند که می‌خواهند به صورت مرحله‌ای و جزئی نیروهای خود را که تا چند سال پیش ۵ هزار نفر بودند از یمن خارج کنند اما دیپلمات‌های غربی و عربی به نیویورک تایمز گفتند که امارات به این اقدام سرعت بخشیده و به طور قابل ملاحظه‌ای تعداد نیروهای خود را از یمن کاهش داده است. طبق این گزارش این تصمیم پس از آن گرفته شد که هزینه‌های جنگ یمن بسیار برای امارات بالا رفت و این کشور تصمیم گرفت به رغم عصبانیت سعودی‌ها از یمن خارج شود. در یک ماه گذشته اماراتی‌ها به طور تقریبی ۸۰ درصد حضور خود در بندر الحدیده را کاهش داده‌اند؛ همان بندری که سال گذشته تلاش داشتند بر آن مسلط شوند و به گفته چهار منبع نزدیک به امارات، این کشور بالگردها و سلاح‌های سنگین خود را از الحدیده خارج کرده است، به طوری که دیگر بعید است عملیات نظامی جدیدی در این منطقه انجام دهد.

پایگاه خبری القدس‌العربی نیز نوشته است که اخیراً «مایک هندماچ» ژنرال بازنشسته استرالیایی که فرماندهی گارد امارات را بر عهده دارد در دیدار با مسئولان غربی گفته است که یمن به یک باتلاق تبدیل شده و حوثی‌ها «ویت کنگ» یمن هستند. «مایک استیفنز» پژوهشگر اندیشکده سلطنتی لندن نیز به نیویورک تایمز گفت: «عقب‌نشینی امارات از یمن چشمان سعودی‌ها را به روی اینکه این جنگ شکست خورده است، باز کرد و نشان داد که دو بازیگر اصلی در یمن یعنی امارات و عربستان سعودی نظر مشترکی در خصوص اینکه چگونه می‌توان در یمن به پیروزی رسید ندارند.» طبق این گزارش، دیپلمات‌های غربی نیز اعتقاد دارند سعودی‌ها پس از اینکه تلاش کردند امارات را از تصمیم خود منصرف کنند، از اقدام ابوظبی ناامید شده‌اند اما در مقابل اماراتی‌ها نیز نخواسته‌اند خروج از یمن را به طور رسمی و علنی اعلام کنند تا بیش از این خشم سعودی‌ها را موجب نشوند. «مایک نایتس» تحلیلگر پژوهشکده «واشنگتن» نیز اعتقاد دارد، اماراتی‌ها مانع اصلی در مقابل حوثی‌های یمن بودند و اکنون با خروج این کشور، عاملی که نیروهای ائتلاف سعودی را به یکدیگر مرتبط می‌کرد از بین می‌رود.

پرونده

تیراندازی نظامیان نیجریه به هواداران شیخ زکزاکی

دهها نفر از تظاهرکنندگان در ابوجا پایتخت نیجریه در تیراندازی نیروهای امنیتی این کشور به تظاهرکنندگانی که خواستار آزادی شیخ ابراهیم زکزاکی، رهبر جنبش اسلامی نیجریه بودند، شهید یا زخمی شدند.

به‌رغم سختگیری‌های شدید امنیتی ارتش نیجریه علیه شیعیان، شیعیان این کشور بار دیگر برای آزادی شیخ ابراهیم زکزاکی، به خیابان‌های پایتخت آمدند. به گزارش شبکه العالم، این تظاهرات روز پنج‌شنبه از مقابل ساختمان مجلس نیجریه آغاز شد و شرکت‌کنندگان در تظاهرات درخواست کردند شیخ ابراهیم زکزاکی که از حدود چهار سال پیش در زندان است آزاد شود. نیروهای امنیتی نیجریه برای مقابله با طرفداران شیخ زکزاکی از گلوله‌های جنگی استفاده کردند که طی آن چند تن شهید و زخمی شدند. نیروهای امنیتی نیجریه همچنین شماری از معترضان را در ابوجا بازداشت کردند. جنبش اسلامی نیجریه نیز اعلام کرد که پلیس دو تن از اعضای این جنبش را در جریان تظاهرات اخیر در مقابل پارلمان در ابوجا، به قتل رسانده است. انجوگوری مانزاه، سخنگوی پلیس نیجریه در مصاحبه با خبرگزاری فرانسه گفت که «۳۸ تن از تظاهرات‌کنندگان بازداشت‌شده، روز پنج‌شنبه رسماً متهم شدند و سه دادگاه برای رسیدگی به این پرونده صلاحیت دارند». بنابر این گزارش، اتهام این افراد در اختیار داشتن سلاح کشنده، اغتشاش و انجام اقداماتی است که به دیگران آسیب می‌رساند. به گزارش شبکه پرس تی‌وی، معترضان تأکید کردند تا زمانی که شیخ زکزاکی آزاد نشود تظاهرات نیز ادامه خواهد داشت.

هزینه‌های لندن تصاعدی رو به افزایش است

بیمه نفتکش‌های انگلیسی با ناو جنگی

گزارش یک

ظاهراً توقیف نفتکش حامل سوخت ایرانی در آب‌های جبل‌الطارق بیش از آن چیزی که انگلیسی‌ها فکر می‌کردند برای‌شان هزینه دارد. در حالی که مدیران شرکت‌های نفتی از افزایش ۱۰ برابری بیمه نفتکش‌ها در خلیج فارس صحبت می‌کنند، دولت انگلیس فراتر از هزینه‌های مالی، مجبور شده که ناوهای جنگی خود را برای اسکورت نفتکش‌هایش به خلیج فارس اعزام کند.

به گزارش «جوان»، سفیر انگلیس در ایران، طی روزهای گذشته چهار مرتبه به وزارت امور خارجه ایران احضار شده تا درباره توقیف نفتکش حامل سوخت ایران در جبل‌الطارق و ادامه این توقیف توضیح دهد. سیدعباس موسوی، سخنگوی وزارت امور خارجه ایران روز پنج‌شنبه یک بار دیگر اقدام دولت انگلیس در توقیف نفتکش «گریس ۱» را ناموجه دانست و خواستار رهایی هرچه زودتر این نفتکش شد. موسوی با هشداری تلویحی درباره پیامدهای ادامه توقیف نفتکش ایرانی، به انگلیسی‌ها توصیه کرده «وارد بازی خطرناک و ناپیدایی» نشوند که به گفته او «تحت تأثیر امریکایی‌ها» انجام شده است. سخنگوی وزارت امور خارجه ایران توضیح بیشتری درباره این هشدار تلویحی که از زبان تهران بیان شده، نداده ولی پیش از این برخی مقام‌های ایرانی به طور غیر رسمی درباره مقابله به مثل ایران هشدار داده‌اند. شواهد و قرائن تأیید می‌کنند که هزینه‌های ادامه توقیف نفتکش ایرانی برای انگلیسی‌ها در حال افزایش یافتن است. روز پنج‌شنبه منابع خبری ادعا کردند که قایق‌های نیروی دریایی سپاه پاسداران تلاش کرده‌اند نفتکش بریتانیایی «بریتیش هریتِج» متعلق به شرکت نفتی «بریتیش پترولیوم» را هنگام عبور از تنگه هرمز متوقف و به سمت سواحل ایران تغییر مسیر دهند. هرچند سپاه پاسداران چنین اقدامی را تکذیب کرده، ولی انتشار چنین گزارش‌هایی به اندازه‌ای انگلیسی‌ها را نگران کرده که مجبور شده‌اند ناوهای جنگی خود را برای اسکورت نفتکش‌ها به خلیج فارس اعزام کنند. «دیلی‌میل» گزارش کرده که در بحبوحه هشدار ایران برای تلافی توقیف نفتکش «گریس ۱»، یک ناو انگلیسی نفتکش پاسیفیک وویاجر را همزمان با ورود به تنگه هرمز همراهی کرده است. همچنین دولت انگلیس مجبور شده ناوشکن «اچ.ام.اس.دانکن» را هم به خلیج فارس اعزام کند تا برای اسکورت نفتکش‌های انگلیسی، به ناوچه «اچ.ام.اس مونتروز» بپیوندد. البته دولت لندن بیم آن دارد که اسکورت نفتکش‌هایش به تنش‌های موجود دامن بزند و یک منبع امنیتی در دولت انگلیس شامگاه پنج‌شنبه گفته که لندن قصد ندارد تمام کشتی‌های تجاری با پرچم این کشور را هنگام عبور از تنگه هرمز و خلیج فارس اسکورت کند ولی نگرانی‌ها در لندن به قدری تشدید شده که دولتمردان در لندن به فکر تقویت حضور نظامی‌شان در خلیج فارس افتاده‌اند. جرمی هانت، وزیر خارجه انگلیس روز پنج‌شنبه طی مقاله‌ای در روزنامه دیلی‌تلگراف نوشت که حوادث خلیج فارس نشان می‌دهد که نیروی دریایی سلطنتی به کشتی‌های جنگی بیشتری نیاز دارد و وعده کرد در صورتی که نخست‌وزیر شود، مانع از کاهش بودجه نیروی دریایی خواهد شد. جرمی هانت گفته که نیروی دریایی سلطنتی در دهه‌های اخیر تضعیف شده و او در صورتی که نخست‌وزیر شود، در نظر دارد که ابعاد ناوگان کنونی شامل ۱۹ ناوچه و ناوشکن را بازبینی کند. جرمی هانت گفته است که سرمایه‌گذاری در بخش دفاعی برای رویارویی با تهدیدات جدید از جمله حملات سایبری ضروری است و به گفته او از این طریق می‌توان پیامی قوی درباره نقش بریتانیا در جهان همزمان با خروج این کشور از اتحادیه اروپا فرستاد.

مسکو: اسکورت ننگ‌آور است

علاوه بر افزایش هزینه‌های نظامی دولت انگلیس، هزینه‌های اقتصادی ناامنی در آبراه‌های بین‌المللی هم در حال تشدید شدن است. پائولو دآمیکو، دبیر انجمن بین‌المللی دارندگان نفتکش گفته که ما شاهد آن هستیم که افراد با تمام ملیت‌ها و کشتی‌ها با پرچم همه کشورها از این آبراه عبور می‌کنند. وی تأکید کرد: اگر آب‌های این منطقه ناامن شود، چرخه تأمین کل کشورهای غربی به خطر می‌افتد. او گفته که طی دو ماه گذشته و همزمان با نخستین حمله به نفتکش‌ها در ساحل بندر فجیره امارات، قیمت بیمه نفتکش‌هایی که از تنگه هرمز عبور می‌کنند، به شدت افزایش یافته است. همین موضوع سبب شده که انتقادهای بین‌المللی از انگلیس نیز به دلیل توقیف نفتکش ایرانی تشدید شود. وزارت خارجه روسیه اعلام کرد توقیف کشتی ایرانی در منطقه جبل‌الطارق به دست انگلیس، اقدامی ننگ‌آور است و گفته که لندن به‌رغم توقیف کشتی ایرانی، تلاش می‌کند ایران را به علت تشدید تنش سرزنش کند. سرگئی ریابکوف، معاون وزیر امور خارجه روسیه نیز اسکورت نظامی نفتکش متعلق به انگلیس در تنگه هرمز را اقدامی تنفربرانگیز عنوان کرده و گفته که اینگونه اقدامات می‌تواند اوضاع منطقه را پیچیده‌تر و خطر درگیری نظامی را بیشتر کند. ماریا زاخارووا، سخنگوی وزارت خارجه روسیه هم در جمع خبرنگاران گفته که دولت انگلیس باید اقداماتی را که موجب تنش‌آفرینی در خلیج فارس می‌شود، متوقف کند و به تنش‌آفرینی در آب‌های جهان پایان دهد. زاخارووا توقیف نفتکش، گریس ۱ حامل سوخت ایران در آب‌های جبل‌الطارق را «بخشی از استراتژی برای واداشتن ایران برای تغییر مواضع خود در برخی مسائل» خوانده و گفته است: «به نظر من این را در واشنگتن در چارچوب مشارکت آنگلوساکسونی پنهان نمی‌کنند، در هرصورت این مسیری است که هیچ‌گاه به نتایج مثبت منتهی نشده است.» وزارت خارجه چین نیز روز پنج‌شنبه از همه طرف‌های حاضر در منطقه خلیج فارس خواست با خویشتنداری، از تشدید تنش ممانعت کنند. «گنگ شانگ» تأکید کرد که پکن می‌داند که تحولات خلیج فارس و بی‌ثباتی در این منطقه می‌تواند بر ثبات تأمین منابع انرژی جهان اثر منفی بگذارد و گفته که «فشار حداکثری امریکا، دلیل ریشه‌ای» تشدید تنش‌هاست.

ژاپن وارد ائتلاف نمی‌شود

سخنگوی دفتر «ترزامی» نخست‌وزیر انگلیس روز جمعه اعلام کرد که لندن در حال رایزنی با امریکا برای ایجاد ائتلاف نظامی در خلیج فارس است. در حالی که جوزف دانفورد، رئیس ستاد ارتش امریکا نیز از قصد امریکا برای تشکیل چنین ائتلافی ظرف دو هفته آینده خبر داده ولی دست‌کم تاکنون مشخص شده که ژاپنی‌ها از تشکیل چنین ائتلافی حمایت نمی‌کنند. به گزارش ژاپن تایمز، معاون دبیر کابینه ژاپن از اظهار نظر مستقیم درباره اظهارات دانفورد خودداری کرد.

کوتارو نوگامی در کنفرانس خبری اعلام کرد: «ما واقعاً درباره تنش‌های فزاینده در غرب آسیا نگرانیم و تضمین عبور امن در تنگه هرمز امری مهم برای امنیت انرژی ملت ما و همچنین صلح و رفاه جامعه بین‌المللی است. ژاپن با امریکا و دیگر کشورهای مرتبط در تماس خواهد بود و به تلاش‌ها برای ثبات و کاهش تنش در غرب آسیا ادامه می‌دهد.» تاکشی ایوایا، وزیر دفاع ژاپن تاکنون نسبت به اعزام نیروی دفاع ویژه به تنگه هرمز نظر منفی داشته و اعلام کرده است دیگر حمله‌ای به نفتکش‌های ژاپنی صورت نگرفته است.

گزارش ۲

روح‌الله صالحی

دستاورد «هیچ» امریکا در شورای حکام آژانس

۳۵ کشور عضو شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی چهارشنبه شب به درخواست امریکا برای بررسی روند اقدامات اخیر ایران مبنی بر کاهش بخشی از تعهدات هسته‌ای‌اش جلسه تشکیل دادند، نشستی که در نهایت نتیجه‌ای برای امریکایی‌ها در پی نداشت ادعاهای امریکا با همراهی دیگر اعضا روبه‌رو نشد و کاخ سفید بار دیگر در اجماع‌سازی جهانی علیه تهران تنها ماند. نماینده دائم ایران نزد سازمان‌های بین‌المللی گفت: «امریکا در پی این بود که کشورهای دیگری تقاضای نشست ویژه شورای حکام نمایند اما با حمایت هیچ کشوری مواجه نشد». روسیه هم گفته که امریکایی‌ها باید متوجه شوند اقدامات یکجانبه، نتایج دلخواه برای آنها به بار نخواهد آورد.

امریکا در ماه‌های اخیر به هر حربه‌ای متوسل شده تا بتواند ایران را ناقض برجام معرفی کرده و فشارها را علیه این کشور افزایش دهد اما همه این تلاش‌ها به شکست منجر شده است. همانگونه که پیش‌بینی می‌شد، نشست شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که بنا به درخواست واشنگتن برای بررسی کاهش تعهدات ایران در برجام برگزار شده بود با پشتوانه قوی حقوقی برجام و رایزنی‌ها و تلاش‌های دیپلماتیک ایران، تبدیل به یک شکست دیگر برای امریکا در جامعه بین‌المللی شد. پس از پایان این نشست که چهارشنبه شب برگزار شد، کاظم غریب‌آبادی، سفیر و نماینده دائم ایران در سازمان‌های بین‌المللی مستقر در وین، در مصاحبه با هفته‌نامه دی‌تسایت گفت: «در این نشست نیز به جز امریکا و سه متحد آن یعنی رژیم صهیونیستی، امارات و عربستان سعودی، سایر اعضای شورای حکام و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در حمایت از چندجانبه‌گرایی و حمایت از برجام و ضرورت حفظ آن به عنوان یکی از شاخص‌های مهم چندجانبه‌گرایی، صحبت کردند». به گفته غریب‌آبادی، «این کشورها متفق‌القول، خروج یکجانبه و غیرقانونی امریکا از برجام را تقبیح و اظهار کردند که شورای حکام، مکان مناسبی برای بررسی موضوعات مربوط به اجرای برجام نیست، چرا که این قبیل موضوعات در زمره موضوعات پادمانی آژانس قرار نمی‌گیرند و باید در چارچوب سازوکارهای مشخص خود یعنی کمیسیون مشترک برجام مد نظر و بررسی قرار گیرند». غریب‌آبادی خاطرنشان کرد: «نشست ویژه شورای حکام، شاهد انزوای ایالات متحده امریکا بود؛ به گونه‌ای که هیچ نتیجه‌ای برای این کشور نداشت. امریکا به دنبال این بود که در این مقطع از شورای حکام به عنوان یک ابزار سیاسی برای پیشبرد اهداف سیاسی خود علیه ایران استفاده کند که توفیقی نداشت». غریب‌آبادی گفت: «کارهایی که ما می‌کنیم فقط یک هدف دارند، می‌خواهیم توافق هسته‌ای را حفظ کنیم». وی در این مصاحبه همچنین گفت: «در صورتی که همه شریکان ما در توافق به تعهدات‌شان عمل کنند، همه اقدامات ما را ظرف یک ساعت می‌توان به عقب برگرداند.» نماینده امریکا در آژانس روز چهارشنبه در این نشست مدعی شد: «هدف از تصمیمات هسته‌ای اخیر ایران دامن زدن به تنش‌ها به جای حل‌وفصل آن است و موجب تشدید چالش‌هایی می‌شود که ایران برای صلح و امنیت بین‌الملل ایجاد می‌کند». پس از آنکه نشست شورای حکام نتیجه‌ای در بر نداشت، دونالد ترامپ در یک توئیت نوشت: «ایران به‌طور مخفیانه و برخلاف برجام اورانیوم غنی‌سازی کرده است و بدون ارائه جزئیات گفت که امریکا به زودی تحریم‌های سخت‌تری را علیه ایران وضع می‌کند.»

امریکا در حالی قصد داشت از طریق آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، ایران را تحت فشار قرار دهد که آژانس بارها در گزارش‌های متعدد خود، تعهدات برجامی ایران را تأیید کرده است. به باور برخی ناظران، «واشنگتن قصد دارد از طریق دیپلماسی پنهان با کشورهای عضو شورای حکام و طرح اتهامات جدید در زمینه فعالیت‌های هسته‌ای ایران، پرونده هسته‌ای ایران را پس از تصویب قطعنامه شورای حکام به شورای امنیت ببرد تا مجدداً ذیل فصل هفتم منشور، جامعه بین‌الملل را علیه ایران همراه کند». این در حالی است که کشورهای اروپایی با به راه انداختن سازوکار مالی با ایران، موسوم به اینستکس سعی دارند تحریم‌های امریکا را دور زده و مانع فروپاشی توافق هسته‌ای شوند. ایران اخیراً در واکنش به ناکافی بودن تعهدات اروپایی‌ها در عمل به تعهدات‌شان در برجام و در راستای کاهش تعهداتش در برجام، سطح غنی‌سازی خود را از مرز ۳۰۰ کیلوگرم افزایش داد. امریکا مدعی است که افزایش اورانیوم غنی‌سازی ایران نقض برجام به شمار می‌رود و باید فشارهای بین‌المللی علیه تهران تشدید شود اما این در حالی است که ایران با تأکید بر ادامه کاهش تعهدات برجامی خود تأکید کرده است که این گام‌ها در چارچوب برجام بوده و در صورتی که شرکای برجام گام‌های لازم را برای ایفای تعهدات خود بردارند این اقدامات به سرعت قابل بازگشت است. محمدجواد ظریف، وزیر خارجه ایران اخیراً گفته است که «تهران برجام را مثل خود اروپایی‌ها اجرا خواهد کرد». اروپایی‌ها در سه سال گذشته از زمان اجرای برجام، هیچ اقدامی برای منتفع شدن ایران از توافق هسته‌ای انجام نداده‌اند و مقامات ایرانی بارها تأکید کرده‌اند که اقدامات اتحادیه اروپا در برجام کافی نبوده است.

انزوای امریکا

دیپلمات‌های امریکایی پس از آنکه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تأیید کرد که ایران از حد تعیین شده در توافق هسته‌ای ۲۰۱۵ برای غنی‌سازی اورانیوم عبور کرده است خواستار برگزاری نشست ویژه شورای حکم با حضور ۳۵ کشور عضو آن شدند. امریکا سعی داشت از طریق شورای حکام با متهم کردن ایران به نقض برجام، فشارهای بین‌المللی را علیه ایران افزایش دهد اما این بار هم نتوانست موفقیتی در این زمینه کسب کند. شبکه بلومبرگ نوشت: «ایالات متحده به دنبال برگزاری نشست آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برای افزایش فشارها بر ایران بود، که به نتیجه عکس منجر شد و به جای آن روسیه، چین و اروپا دولت ترامپ را به خاطر ایجاد یک بحران که می‌تواند به مقابله منجر شود، سرزنش کردند و اتحادیه اروپا بر علاقه خود برای تجارت با ایران تأکید کرد که نشان می‌دهد اعضای این شورا بر سر راهبرد امریکا در قبال ایران اختلاف دارند». وزیر امور خارجه ایران هم روز پنج‌شنبه به نشست شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی جهت بررسی اقدامات اخیر ایران در مورد توافق برجام اشاره کرد و گفت: «پایان بی‌نتیجه این نشست، بهترین دلیل بر انزوای امریکا است.» با شکست امریکا در برابر ایران در نشست شورای حکام، واشنگتن بار دیگر از تمایل خود برای گفت‌وگو با تهران سخن گفت. مورگان اورتگاس، سخنگوی وزارت خارجه امریکا شامگاه پنج‌شنبه گفت که امریکا با واسطه متحدانش از ایران خواسته تنش‌ها را کاهش دهد. اورتگاس اضافه کرد: «رئیس جمهور گفته که بدون پیش‌شرط حاضر است با ایرانی‌ها ملاقات کند. بنابراین ما به دنبال راه‌حل دیپلماتیک هستیم. به دفعات از متحدان‌مان خواسته‌ایم که از ایران بخواهند تنش‌ها را کاهش دهد، به منافع و متحدان امریکا تعرض نکند و در منطقه وحشت ایجاد نکند.»

واکنش روسیه و چین

ماریا زاخارووا، سخنگوی وزارت امور خارجه روسیه با اشاره به درخواست امریکا از شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برای تشکیل جلسه فوق‌العاده و بررسی اقدامات ایران در چارچوب برجام گفت: «امریکایی‌ها که سال ۲۰۱۸ با اقدامی یکجانبه و مغایر با اصول و قواعد بین‌المللی از برجام خارج شدند از ایران می‌خواهند مفاد برجام را به دقت رعایت کند». به گزارش راشاتودی، زاخارووا افزود: «نه تنها این خواسته امریکا مورد توجه و استقبال اعضای شورای حکام آژانس قرار نگرفت، بلکه کشورهای حاضر در نشست از امریکا به دلیل خروج از برجام انتقاد کردند». او همچنین تأکید کرد: «فکر می‌کنم این نشست و نتایج آن درس عبرت خوبی برای امریکایی‌ها بود تا متوجه شوند اقدامات غلط و یکجانبه، نتایج دلخواه برای آنها به بار نخواهد آورد». همچنین فو سونگ، مدیر کل کنترل تسلیحات وزارت خارجه چین با اشاره به اینکه کشورهای دنیا نباید درباره اقدامات ایران در خصوص عبور از برخی محدودیت‌های برجام مبالغه کنند، گفت که تهران از برجام تخطی نکرده است. به گزارش روزنامه ساوت چاینا مورنینگ پست، فو سونگ، روز جمعه تأکید کرد: «اغراق در خصوص افزایش خلوص غنی‌سازی ایران کار درستی نیست و اکنون زمان آن است که کشورهای مختلف با آرامش مسئله را دنبال کنند». چین و روسیه که حامی اصلی برجام هستند، تحریم‌های امریکا را دلیل اصلی کاهش تعهدات ایران در توافق هسته‌ای اعلام کرده‌اند.

نگاه

سید رحیم نعمتی

یکی به نعل و یکی به میخ اروپا

بعد از اینکه ایران نخستین مرحله از وعده خود در مورد تعلیق برخی از تعهداتش در برجام را انجام داد و سقف ذخیره اورانیوم از میزان ۳۰۰ کیلوگرم تعیین شده در برجام بیشتر شد، نمایندگی امریکا در سازمان‌های بین‌المللی مستقر در وین روز جمعه پنجم جولای بیانیه‌ای صادر کرد و در آن از شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی درخواست کرد نشست اضطراری این شورا برای بررسی گزارش اخیر مدیر کل آژانس تشکیل شود. این درخواست مایه تعجب بسیاری از کشورها شد چرا که از یک طرف، امریکا بیش از یک سال به نحو غیرقانونی از برجام خارج شده و دیگر حقی در مورد نحوه اجرای آن از سوی ایران ندارد و از سوی دیگر، بررسی نحوه اجرای برجام در دستور کار شورای حکام نیست تا جلسه اضطراری در مورد آن داشته باشد بلکه بررسی این موضوع به عهده مکانیزم تعیین شده در خود برجام است. به هر حال، این نشست روز چهارشنبه گذشته برگزار شد و امریکا به حداقل نتیجه مورد نظرش هم نرسید.

نکته اولیه اینجا است که اصل درخواست امریکا برای تشکیل این نشست بر مبنای ساز و کار شورای حکام است که هر ۳۵ عضو آن با حقی برابر می‌توانند درخواست برگزاری نشست بکنند و امریکا تنها از این حق عضویت خود استفاده کرد. مسئله اصلی در استفاده از این حق نبود چرا که بعد از اجرایی شدن نخستین مرحله از تعلیق تعهدات در برجام از سوی ایران، این تنها کاری بود که امریکا می‌توانست انجام دهد. از این جهت است که امریکا در ابتدای امر بازی را از موضع سیاسی شروع کرد و نه حقوقی و به عبارت دیگر، درخواست او برای تشکیل جلسه اضطراری شورای حکام پاسخ سیاسی بود به اقدام ایران. بنابراین، واکنش امریکا در چنین موقعیتی بیشتر انفعالی بود تا فعالانه، به خصوص اینکه خیلی زود و شتابزده عمل کرد و حتی صبر نکرد تا دومین مرحله از تعلیق تعهدات ایران عملی شود تا با بهره‌برداری از آن دست کم حمایت قابل توجهی برای این درخواستش به دست بیاورد. این شتابزدگی از ابتدا موضع امریکا در شورای حکام تضعیف می‌کرد، به نحوی که او به جز حمایت رژیم صهیونیستی و دو قلوی عرب آن، سعودی و امارات، حمایت دیگری برای این درخواستش نداشت.

این شتابزدگی نه تنها حمایتی برای امریکا به دنبال نداشت، بلکه باعث شد جناح اروپایی شورای حکام تا اندازه‌ای راه خود را از امریکا جدا کند. شاید امریکا انتظار داشت اگر قطعنامه رسمی علیه تعلیق تعهدات ایران به دست نمی‌آورد، دست کم بیانیه یا ارزیابی مختصری در این زمینه کسب کند تا از آن به عنوان پایه سیاسی و حقوقی برای حمله به اقدامات اخیر ایران استفاده کند اما بیانیه اروپایی‌ها به طور کلی موضوع را تغییر داد. سه کشور آلمان، بریتانیا و فرانسه با انتشار بیانیه‌ای موضع متفاوتی از امریکا گرفتند. آنها با این بیانیه در وهله نخست یکی به میخ زدند و یکی به نعل به این نحو که در عین ابراز نگرانی از تعلیق تحریم‌ها توسط ایران، حمایت خود را هم در مقابل امریکا و لزوم رعایت آن اعلام کردند. اروپایی‌ها با این سیاست دوگانه مسئله تشکیل کمیسیون بررسی برجام را پیش کشیدند تا مسئله رسیدگی به برجام و حتی تعلیق تعهدات ایران را از مجرای شورای حکام به این کمیسیون بکشانند، کمیسیونی که حالا امریکا عضویتی در آن ندارد. از سوی دیگر، روسیه و چین هم در مقابل امریکا قرار گرفتند تا خبرگزاری بلومبرگ با ارزیابی صف‌بندی‌ها در نشست روز چهارشنبه شورای حکام بنویسد: «ایالات متحده به دنبال برگزاری نشست آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برای افزایش فشارها بر ایران بود، که به نتیجه عکس منجر شد و به جای آن روسیه، چین و اروپا دولت ترامپ را به خاطر ایجاد یک بحران که می‌تواند به مقابله منجر شود، سرزنش کردند.» به این ترتیب، امریکا نه تنها نتوانست از نشست روز چهارشنبه کوچک‌ترین سندی حتی غیر رسمی علیه ایران به دست بیاورد، در عمل خود را در جمع شورای حکام منزوی کرد و هرگونه ابتکار عملی برای فشار به ایران را در آن جلسه از دست داد. انزوا در آن جلسه شکستی غیرقابل تحمل برای امریکا بود که توئیت‌های دونالد ترامپ، رئیس جمهور، و حرف‌های تکراری او مثل ۱۵۰ میلیارد دلار دولت اوباما به ایران جز تلاش تبلیغاتی او برای سرپوش گذاشتن بر نتیجه آن نشست و انزوای امریکا نبود.

اخبار کوتاه

احضاریه کنگره علیه کوشنر و ۱۱ مقام کاخ سفید

کمیته قضایی مجلس نمایندگان امریکا که تحت کنترل دموکرات‌هاست، موافقت کرده در راستای تحقیقاتش درباره مداخله انتخاباتی روسیه برای جرالد کوشنر داماد ترامپ و ۱۲ مقام کاخ سفید احضاریه صادر کند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، کمیته قضایی خواستار صحبت با کوشنر درباره دست داشتن در یک نشست سال ۲۰۱۶ با مقام‌های ارشد کمپین انتخاباتی است که در آن یک وکیل روس مرتبط با کرملین پیشنهاد اطلاعات مخرب علیه هیلاری کلینتون نامزد ریاست جمهوری سابق دموکرات‌ها را داد.

چین: امریکا با آتش بازی نکند

وزیر خارجه چین در واکنش به تصمیم امریکا برای فروش ۲/۲ میلیارد دلار سلاح به تایوان تأکید کرد که این اقدام واشنگتن بازی با آتش است. به گزارش فارس به نقل از راشا تودی، «وانگ یی» روز جمعه از امریکا خواست از انعقاد قراردادهای فروش تسلیحات به تایوان خودداری کند. او در بلغارستان تأکید کرد که هیچ قدرت خارجی نمی‌تواند از اتحاد چین با استان جدا شده خود (تایوان) جلوگیری کند و هیچ نیروی نیز نباید تلاشی برای انجام آن کند. وزارت دفاع امریکا دوشنبه اعلام کرد فروش احتمالی تانک‌های آبرامز M12AT و موشک‌های استینگر و تجهیزات مربوطه به ارزش ۲/۲ میلیارد دلار به تایوان را تأیید کرده است.

موافقت مشروط امریکا با لغو برخی تحریم‌های کره

خبرگزاری رسمی کره‌جنوبی گزارش کرد امریکا موافقت کرده به طور مشروط پاره‌ای از تحریم‌های کره‌شمالی شامل تحریم‌ها روی صادرات ذغال سنگ و منسوجات را لغو کند. یونهاپ روز جمعه گزارش کرد که این امر مشروط به آن است که کره‌شمالی تأسیسات هسته‌ای یونگ‌بیون را که مهم‌ترین مرکز اتمی این کشور است از کار انداخته و کل برنامه هسته‌ای خود را نیز متوقف کند.

سنا به دنبال ممنوع کردن ویزا برای خاندان سعودی

کمیته روابط خارجی سنای امریکا تلاش دارد طرحی تصویب کند که طبق آن اعضای خانواده پادشاهی سعودی به علت مسائل حقوق بشری امکان سفر به امریکا را نداشته باشند. تایم نوشت که «جیم ریچ» رئیس کمیته روابط خارجی مجلس سنای امریکا که طراح این طرح است گفته که این قانون تلاش دارد روابط میان ایالات متحده امریکا و عربستان سعودی را در ابعاد مختلف تغییر دهد و همچنین ابراز امیدواری کرد که باقی اعضای سنا نیز از آن حمایت کنند. به نوشته پایگاه بلومبرگ، طبق طرح «جیم ریچ» قانون منع صدور ویزای برای اعضای خانواده پادشاهی سعودی تا زمانی که این کشور پیشرفتی در زمینه حقوق بشر نشان ندهد ادامه خواهد یافت و این پیشرفت می‌بایست از سوی تیمی به سرپرستی وزارت خارجه امریکا تأیید شود و احتمالاً مستلزم آزادی دهها نفر از زندانیان در عربستان است.

کره‌جنوبی خواستار ورود امریکا به مناقشه با ژاپن

سئول خواستار مداخله امریکا در مناقشه بزرگ تجاری میان کره‌جنوبی و چین شده است. روزنامه کوریا تایمز کره‌جنوبی روز جمعه نوشت سئول نسبت به شکل‌گیری یک بحران هشدار داده و گفته که محدودیت‌های صادراتی ژاپن علیه کره‌جنوبی می‌تواند روابط اتحاد میان امریکا، کره‌جنوبی و ژاپن را مخدوش کند. یکی از بهانه‌های ژاپن برای اعمال چنین محدودیت‌هایی این است که کره‌جنوبی نتوانسته در زمینه جلوگیری از صادرات فناوری‌های حساس به کره‌شمالی خوب عمل کند. شماری از مقام‌های کره‌جنوبی نیز در واشنگتن با مسئولانی از امریکا ملاقات کرده و نسبت به این مسئله هشدار داده‌اند و گفته‌اند که بهتر است امریکا به این موضوع ورود کند و اجازه ندهد این وضعیت ادامه یابد.